

Dames en heren,

- Mensen vragen mij wel eens: zou je het achteraf anders gedaan hebben? Het antwoord daarop luidt: nee, ik zou het precies zo gedaan hebben.
- Ik heb als staatssecretaris heel wat naar mijn hoofd gekregen, soms ook letterlijk. Op mijn verjaardag kreeg ik bezoek van 10.000 studenten, op het Malieveld.
- Maar ik kijk liever vooruit. Naar de cultuursector in 2013 en verder. Daar gaat het vandaag ook om. Wat zou de agenda voor 2013 en verder moeten zijn? Wat zijn de bouwstenen voor een vitale cultuursector?
- Ik zie er drie: het benutten van de kracht van de sector, een sterke, gezamenlijke aanpak van de overheden en een breed draagvlak voor cultuur in de samenleving.
- Het cultuurbeleid is in twee jaar flink veranderd, en dat was nodig. Het draagvlak voor de wijze van cultuurfinanciering nam snel af: in de maatschappij en als gevolg daarvan ook in de politiek.
- “De overheid vult de financiële rol van het publiek niet zozeer aan, maar neemt die over.”
“De dominantie van specialisten en de veilige haven van een stelsel van aanbodsubsidies hebben de dynamiek in de gesubsidieerde cultuur belemmerd”.
Zo oordeelde een van mijn voorgangers als staatssecretaris en ook de commissie d’Ancona, die in 2006 wees op een gebrekkige aansluiting van het podiumkunstaanbod op de vraag van het publiek.
- Nu hebben we meer objectieve criteria die het kwaliteitsoordeel van experts aanvullen. De Raad voor Cultuur en de fondsen hebben alle aanvragen ook getoetst op ondernemerschap en publiek. Dat zijn - naast kwaliteit - criteria

om voor financiering in aanmerking te komen. Om met het Fonds Podiumkunsten te spreken: "Het systeem van financiering van historisch gegroeide exploitatietekorten werd vervangen door een genuanceerd systeem van normbedragen voor objectieve prestaties. Heldere criteria en een transparant puntensysteem vormden de leidraad om scherpe, inhoudelijke keuzes te kunnen maken".

Het waren scherpe, inhoudelijke en noodzakelijke keuzes. Ze waren nodig. Niet alleen om die zaken uit het verleden aan te pakken. Maar ook om het draagvlak voor cultuur in de toekomst te verstevigen.

- De bezuinigingen van het kabinet hebben een schokeffect gehad. Maar er is ook energie vrijgekomen. De plannen van instellingen die bij het ministerie zijn binnengekomen, laten zien dat instellingen werk hebben gemaakt van publieksbereik en ondernemerschap. We hebben ook als eis gesteld dat instellingen minstens 17,5% eigen inkomsten moeten hebben. En daar werk van moeten blijven maken. Daar is - hoe zal ik het zeggen - voor sommige instellingen ook een 'opdrijvende werking' van uitgegaan. Sommige bleken in staat in 6 maanden meer binnen te halen dan in de jaren ervoor opgeteld. De instrumenten die we hebben gekozen, werken.
- Met die vrijgekomen energie kom ik op de eerste bouwsteen. Het benutten van de kracht van de sector, van het potentieel dat u als creatieve sector heeft. De particuliere bijdragen aan de cultuursector (mecenaat en sponsoring) zijn de afgelopen jaren gestegen van 352 miljoen in 2007 naar 454 miljoen in 2009. Wel zijn ze nog altijd beperkt in vergelijking met andere goede doelen. Er is dus meer mogelijk. Nederlanders zijn vrijgevig.
- Ook het Fonds Podiumkunsten prijst de "veerkracht van het midden- en kleinbedrijf van de podiumkunsten", de goede stappen die u heeft gezet als het gaat om samenwerking, vermindering van subsidieafhankelijkheid, zichtbaarheid voor publiek.
- Als het om die kracht gaat: ik ben daarover dan ook heel wat minder pessimistisch dan anderen. Ik zie een cultuursector die volop werkt maakt van publieksbereik en ondernemerschap.

- Ik verwacht dat de *hele* cultuursector de komende tijd ook benut om stappen te blijven zetten. Voor 2013, en daarna.
- Dat is belangrijk, want ondernemerschap zal op de politieke agenda blijven staan. Niet alleen op die van de partij waartoe deze staatssecretaris behoort. Alle politieke partijen staan in de paragraaf cultuur van hun verkiezingsprogramma stil bij ondernemerschap.
- "Cultuurinstellingen horen aangesloten te zijn bij de samenleving. Ze moeten, net als kunstenaars zelf, een eigen publiek zoeken en nieuwe groepen interesseren voor hun werk. Ze moeten in principe zelf hun geld verdienen." Dat staat niet in het partijprogramma van de VVD, maar van de PvdA. En dat vind ik een goede zaak.
- Het benutten van die kracht vraagt ook een professionele houding van u als cultuursector. Het vraagt niet alleen om prachtige, inspirerende verhalen, maar ook om *facts and figures*. En het vraagt om een gezamenlijke aanpak. De sport bestaat ook uit talloze disciplines en belangengroepen. Toch slaagt ze erin richting publiek en politiek één enthousiasmerende stem te laten horen. Ook u kunt zo'n stem laten horen.
- Hier, op de Uitmarkt in Amsterdam, gaat het culturele seizoen dit weekend van start. Ook de Geefcampagne is hier gelanceerd: "Cultuur – daar geef je om". Die slogan is zichtbaar: in programmaboekjes, op podia en op de gevels van het Concertgebouw, het De La Mar, en Paradiso. De nieuwe Geefwet biedt daarvoor ook een steuntje in de rug, met fiscale faciliteiten. Ook is aan alle notarissen in Nederland aandacht gevraagd voor het geven aan cultuur. En de manieren waarop dat voor klanten, particulieren of vanuit het bedrijfsleven interessant is. Want of je nu een kleine of een grote gever bent: iedereen kan bijdragen aan een bloeiend cultureel leven in Nederland.
- Dan de tweede bouwsteen: het rijk en de andere overheden. Ik heb begrepen dat ook de volgende spreker daar iets over gaat zeggen. Cultuur speelt zowel

nationaal als lokaal. Daarom is het belangrijk dat cultuur zowel nationaal als lokaal op de politieke agenda staat.

- Als overheden maken we afspraken over instellingen die we samen financieren. Dat is belangrijk, voor lokaal draagvlak en de zichtbaarheid van cultuur in het land. Zowel bij de basisinfrastructuur als bij de fondsen is dat in vorige rondes nuttig gebleken. We zien dat ook nu weer, nu belangrijke besluiten vallen en we het beschikbare belastinggeld zo goed mogelijk moeten besteden.
- Een instrument dat deze ronde goed heeft uitgepakt, was de matching bij het fonds. Instellingen konden daarmee in het puntensysteem extra punten verdienen. In 70% van de gevallen waren de andere overheden bereid te matchen, en daarmee de spreiding en ranking positief te beïnvloeden. Het lokale draagvlak voor de instellingen is daardoor gegroeid.
- Dan, als derde: de band met het publiek, een breed draagvlak voor cultuur in de maatschappij. Daar zorgt u voor door ondernemerschap. En door cultuureducatie, door jong publiek te bereiken. Ik heb er nooit een geheim van gemaakt dat ik het belangrijk vind dat alle kinderen en jongeren in aanraking komen met cultuur. Dat kinderen en jongeren leren hun creativiteit te ontwikkelen, en kennis dragen van geschiedenis en cultuur. U staat voor die creativiteit. U staat voor die kennis over onze geschiedenis. Kiezers denken verschillend over subsidies aan culturele instellingen - maar zo'n 70% van onze bevolking vindt het belangrijk dat kinderen en jongeren in aanraking komen met cultuur.
- Dames en heren, over cultuurbeleid en een agenda voor de toekomst kun je eindeloos discussiëren, maar die drie zaken - benutten van de kracht van de sector, sterke samenwerking tussen overheden, een breed draagvlak voor cultuur - staan voor mij buiten kijf. Het zijn de drie belangrijkste bouwstenen voor de toekomst.
- Ik wens u allemaal een heel goed nieuw en inspirerend cultureel seizoen.